

bolshevik forradalomban. 1918. november 4-én, Moszkvában tartott konferenciájukon megalakították az önálló magyar Kommunista Pártot, és elhatározták, hogy néhány száz agitátor hazaküldésével radikalizálják az országot a későbbi hatalomátvétel előkészítése érdekében. A Kommunisták Magyarországi Pártja november 24-én, Budapesten újraalakult, és december 7-én már megjelent lapjának, a *Vörös Újságnak* az első száma. A párt taglétszáma fokozatosan nőtt, 1919 februárjában a párt Budapesten 10-15 000, a vidéki városokban 20-25 000 hű követőre támaszkodhatott. 1919. március 21-én a szocialisták kénytelenek voltak egyesülni a kommunistákkal, és együttesen „koalíciós”, szovjet jellegű kormányt alakítottak. Rothschild, *i. m.*, 143. o.

35. További részleteket közöl Kunról és rezsimjéről Rudolf L. Tökés: *Béla Kun and the Hungarian Soviet Republic*. Praeger, New York, 1967. L. még Borsányi György: *Kun Béla. Politikai életrajz*. Kossuth, Bp., 1979.

36. A Friedrich-rezsimről és bizonyos antiszemita megnyilvánulásairól szól Eva S. Balogh cikke: „István Friedrich and the Hungarian Coup d'Etat of 1919: A Re-evaluation”, *Slavic Review*, 35, No. 2 (1976. június), 269–286. o.

37. A Kun-rezsim 45 népbiztosa közül 32, köztük maga Kun is, zsidó vagy zsidó származású volt. Vö. Rothschild, *i. m.*, 148. o. Lásd még Nathaniel Katzburg: *Hungary and the Jews, 1920–1943*. Bar-Ilan University, Ramat Gan, Israel, 1981, 32–38. o.

38. Ténykedésükre nézve lásd Stern Samu: *A zsidókérdés Magyarországon*. Pesti Izraelita Hitközség, Bp., 1938, 15–17. o.

39. Három éven át folytatott vizsgálatok után az ellenforradalmárok beismerték, hogy a vörösterror áldozatainak száma 587 volt, zömük köztörvényes bűnöző, vagy olyan személyek, akik államszínviselekben vettek részt. A fehérterror áldozatainak a száma ezzel szemben 5000-6000-re rúgott, s közöttük sok ártatlan zsidó is volt. Vö. Rothschild, *i. m.*, 153. o.

40. Unger Mátyás–Szabolcs Ottó: *Magyarország története*. Gondolat, Bp., 1965, 301–303. o. Röviddel az Antiboldsevista Comité létrejötte után Perényi Zsigmond báró gyermeked Kun-ellenes összeesküvése főként azért vallott kudarcot, mert a munkásság akkor még lojális volt a forradalmi vezető iránt.

41. A szegedi csoportot részben abból a 135 millió koronából finanszírozták, amelyet az ellenforradalmárok május 2-án loptak el Kunék bécsi követségéről. Kunék az összeget eredetileg ausztriai kommunista tevékenységek támogatására szánták. Rothschild, *i. m.*, 151. o.

42. Érzékeny, jól dokumentált tanulmányban mutatja be a magyarországi fasizmus különleges voltát Deák István: „The Peculiarities of Hungarian Fascism.” In: *The Holocaust in Hungary. Forty Years Later*. Szerk.: Randolph L. Brahm, Institute for Holocaust Studies of the City University of New York, New York, 1985, 43–51. o.

43. Az 1919–20-as év eseményeiről Horthy igen elfogultan adott számot. Tisz-tára mosta a fehérterrort, dicsőreleg nyilatkozott Prónay ezredesről és Ostenburg őrnagyról, az ellenforradalom során elkövetett bűnök nagy részéért felelős két tisztről. Admiral Nicholas Horthy: *Memoirs*. Robert Speller and Sons, New York, 1957, 99–115. o.

44. Különös kegyetlenség jellemezte tevékenységüket Dunaföldvárott, Pakson, Celldömölkön, Balatonfőkajáron, Jánosházán, Enyingen, Mezőszentgyörgyön, Berhidán, Szilasbálaháson és sok más dunántúli településen. A részletekre nézve lásd Oscar Jászi: *Revolution and Counter-Revolution in Hungary*. P. S. King and Son, London, 1924, 153–176. o.; valamint Sulyok Dezső: *A magyar tragédia*. A szerző kiadása, Newark, 1954, 257–276. o.

45. Prónayn és Ostenburgon kívül igen sok tiszt vett még részt e „hősies” akciók-